

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Muzeul Digital al Romanului Românesc

revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Acest roman a fost digitizat în cadrul proiectului Muzeul Digital al Romanului Românesc 1901-1932, inițiat de Revista Transilvania, organizat de Complexul Național Muzeal ASTRA și co-finanțat de Administrația Fondului Cultural Național.

Sugestie de citare a arhivei:

Baghiu, Ștefan, Vlad Pojoga, Cosmin Borza, Andreea Coroian Goldiș, Denisa Frătean, Daiana Gârdan, Alex Goldiș, Emanuel Modoc, Iunis Minculete, David Morariu, Ovio Olaru, Teodora Susarenco, Andrei Terian, Radu Vancu, Dragoș Varga. *Muzeul Digital al Romanului Românesc: 1901-1932*. Sibiu: Complexul Național Muzeal ASTRA, 2020. https://revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932.

This novel was digitized for the project The Digital Museum of the Romanian Novel 1901-1932, initiated by Revista Transilvania, organized by ASTRA National Museum Complex and co-financed by The National Cultural Fund Administration.

Citation suggestion:

Baghiu, Ștefan, Vlad Pojoga, Cosmin Borza, Andreea Coroian Goldiș, Denisa Frătean, Daiana Gârdan, Alex Goldiș, Emanuel Modoc, Iunis Minculete, David Morariu, Ovio Olaru, Teodora Susarenco, Andrei Terian, Radu Vancu, Dragoș Varga. *The Digital Museum of the Romanian Novel: 1901-1932*. Sibiu: Complexul Național Muzeal ASTRA, 2020. https://revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932.

N. ȘT. YACINT.

DORA

PLOEȘTI
INSTITUTUL DE ARTE
GRAFICE
„PROGRESUL“
1907.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

646354

N. ŞT. YACINT.

DORA

BCU Cluj-Napoca
FILRL000000204

PLOEŞTI
INSTITUTUL DE ARTE
GRAFICE
„PROGRESUL“
1907.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

UNIVERSITATEA
Seminarul
de
limba și literatura
română.
CLUJ

859.0-31(Yacint, N. Șt.)

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

I.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

. . . 2 Aprilie 1893.

Jubită Angelo,

În curând voiu fi fericită. Tata 'mi-a făgăduit de soț pe Sorin, pe mult adoratul Sorin. Câtă fericire închide inima mea astăzi, cuvântul 'mi e prea slab ca să 'ți-o poată desluși. E un înger. De o frumusețe fermecătoare este bun, blând, apropiat. În fața'i senină se răsfrânge tot adâncul sufletului său calm, îngăduitor și bun. Fruntea'i albă, pururi lină, adumbrește cugetu'i clar, o inteligență vie.

Vecinic îmi răsună în minte timbrul limpede, seducător de dulce al vocei sale melodioase și sonore. Da, în ochii săi melan-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

colici și blànzi am adàncit tot rostul visurilor mele de până acum.

Părinții mei văd în calmul privirei sale toată liniștea bătrâneților lor... Sorin nu este numai întruparea visurilor mele tinere, ci e speranța casei noastre întregi. De astăzi sunt a lui Sorin și voiu fi a lui nu numai cu inima ci cu tot cugetul și toată voința. Cât îl iubesc singură inima mea ar putea să 'ți-o spună; cât îl aștept cugetul 'mi-e prea fermecat să te facă s'o înțelegi. Azi inima mea, cugetul meu, existența mea toată, sunt pline de dànsul . . .

Dora.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

. . . *4 Aprilie 1893.*

Jubită Dora,

. . . . . .

Aştept nerăbdătoare să te văd încununată cu mirt. Vreau ca la sânu'ţi cast să înflorească cel mai mândru dintre crini, alături de inima ta curată să ştiu că bate cel mai nobil puls, pe buzele'ţi roze înflorind etern surâsul primăverei...

Tu ce din inimă îmi faci parte, vreau ca

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

alesul tău să fie blând ca visul tău și vreau ca visul tău să aibă izbânda fericirei...

. . . . . .

Angela.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

. . . *12 Aprilie 1893.*

Dorită Angelo,

. . . . . .

. . . . . .

E primăvară. Pe câmpiile înverzite miile de flori surâd de soare şi senin, păsărelele ciripesc imnul chemărei la viaţă, izvoarele plâng melodios cântecul iubirei. Natura liniştită varsă seva ei în tot ce 'i pământesc.

Dar ce voce mă chiamă acolo unde trăesc atâtea frumuseţi? Ce avânt, ce farmec negrăit îmi topeşte sufletul în surâsul zilelor strălucitoare? Ce dor mă poartă în liniştea de templu a pădurilor ca în singurătatea lor să ascult impunătorul freamăt? Ce vis mă

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

înalţă pe colinele surâzătoare de podoaba măestritei vremi?

Înţeleg: este el în toate frumuseţile acestea, e surâsul său blând în surâsul florilor plăpânde, vocea sa în vocea ce răsună la izvoare, privirea sa în zâmbetul ceresc al zilei, bunătatea şi calmul său în liniştea şi bunătatea ce coboară din senin... Natura toată este plină de dânsul... Şi către el mi se înalţă cugetul, iar inima mi se înalţă la cer, şi rog... căci cerul tot este plin de iubirea lui... Cugetu'mi se înalţă la dânsul, inima mi se înalţă la cer, în inima mea e veşnic primă-vară...

. . . . . .

Iartă-mi azi accentele de fericire, căci numai tu iubitoare şi senină ai fost pururi părtaşa lor.

Dora.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

. . . *14 Aprilie 1893*

Jubită Dora,

. . . . . .

E pururi primă-vară în inima mea când fericirea ta 'mi zâmbeşte.

E senin în cer şi pământu'i plin de viaţă când norocul tău mă luminează.

Pricep slovele tale şi in surâsul fermecătoarei vremi simt iubirea ta, simt inima celui adorat de tine.

Prea mult asemenea ţie trebue să fi fost Sorin ca să pătrundă atât de adânc în su-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

fletul tău. Și pe cât îl iubești tu, simt că și eu îl iubesc, căci doar inima ta e inima sa astăzi.

. . . . . .

Angela.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

. . . 20 Aprilie 1893

Dorită Angelo,

Din zi în zi mai intimi 'mi-am îngăduit să întreb pe mult aşteptatul meu: «Mă iubeşti tu Sorine? Sunt ochii mei cari te ademenesc, sau în inima mea tu ai descoperit visul fericirei tale?

El 'mi-a răspuns:

«Sunt anii când totul tace 'n mine ca s'ascult numai glasul inimei. Inima mea e deschisă astăzi. Glasul ce'l ascult este cântecul iubirei...

Ce simt, ce vreau, ce caut?

Caut un suflet bun, îngăduitor şi mare în care să se topească tot sufletul meu.... Te caut pe tine... O, noaptea când vecinicul in-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

tuneric din cer tăcut s'a coborât peste văi şi dealuri, singur în faţa privirilor eterne simt un gol imens în sufletu-mi neliniştit... Şi sufer... şi plâng... şi aştept... Şi totuşi firea întreagă e adâncită 'n linişte şi 'i plină de bunătate cerească..

Te aştept pe tine. Imaginea blândă ce pururi 'mi-a alintat tinereţea se desprinde azi din visul meu.. Aproape de mine astăzi o regăsesc în făptura ta.

Nu te iubesc? Dar mă iubeşti tu şi iubirea ta e făgăduinţa fericirei mele».

. . . . . .

Astă-seară schimbăm inelele şi plâng că eşti aşa departe şi că nu poţi sărbători şi tu zorile fericirei mele...

Dora.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

. . . *22 Aprilie 1893*

Iubită Dora,

. . . . . .

E un noroc să găsești un bun tovarăș în viață. L'am căutat zadarnic și cred că întàia voastră grije, tineri fermecați de visuri, e să vă îngrijiți de cel căruia îi veți încredința iubirea, viața voastră...

Că tu ai găsit soțul fericit, acelaș cu inima, cugetul, cu visul tău, nu am de cât lacrămi de bucurie, dar tu mai fericită de cât mine, crede-mă iubită Doro, că eu zadarnic am căutat pe calea durerei raza de nă-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

dejde și simt că voiu muri de urâtul că n'am putut găsi încă un bun tovarăș în viață...

. . . . . .

Angela.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

. . . 2 Maiu 1893.

Dorită Angelo.

Cuget doar la nunta mea.

În templul primă-verei, surâzător de soare și senin, împodobit cu cer de azur, cu coline și văi înverzite, sub imensul de parfum și de lumină, am dorit atâta să punem cununiile....

Visul meu își va vedea acum ziua. Astăzi e hotărît ca în biserica după moșia Prundul să arătăm și celui atotputernic unirea noastră. Mai departe de oraș, de sgomot și de răutatea omenească și mai adânc în sânul naturei liniștită și voioasă să văd pe fruntea lui și să simt pe fruntea mea cununa fericirei visate.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Plânsul vioarelor 'mi-ar turbura prea mult seninul; nu vreau s'aud suspinul lor ci din tufişul verde s'aud visând privighetoarea...

Nu vreau covoare de mătase: covorul verde de iarbă să ne aştearnă calea...

Pe sub salcâmi, zefirii să şoptească fericirea noastră; in depărtări pârâul povestind doar dragostea mea şi a lui...

Dora.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

. . . 4 Maiu 1893.

Jubită Dora,

. . . . . .

Vreau ca viața voastră să fie senină ca cugetul tău astăzi, alt dor să nu aveți decât dragul vostru și să n'aveți altă durere decât iubirea voastră... Lumină în toată viața voa-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

stră, alt cuget să nu aveţi decât gândul iubirei, pururi aproape să vă fie speranţa, eterna voastră grije să fie ziua de azi.

Angela.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

. . . 12 Maiu 1893.

Dorită Angelo,

. . . . . .

În ochii mei străluceşte azi doar zâmbetul lui Sorin, în auzul meu vocea sa e cuvântul fericirei mele. Sorin priveşte în mine intreg viitorul, eu simt că renasc de fericirea sa.

Azi toţi îmi vor binele, toate îmi surâd, cerul e pururi senin, în sufletul meu e lumină. Am uitat de urât, de dor şi de pustiu... Pustiul nu e nicăeri: e doar în sufletele întristate... La gândul lui Sorin e numai farmec pe pământ...

Toţi mă îmbrăţişează. Cei cari m'au uitat îşi amintesc de mine.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Prietena mea Lucia 'mi-e aproape nedespărţită. Ea, care atât l'a iubit pe Sorin în loc de a'şi vedeà visul zdrobit alături de mine, azi străluceşte de fericirea de a'mi stà pururi alături...

Dora.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

. . . *14 Maiu 1893*

Jubită Dora,

. . . . . .

Îmi scrii despre intimitatea Luciei. Cunosc bine pe prietena ta. Pururi zâmbitoare, sub farmecul zâmbetului senin ascunde norii sufletului său pătimaş, şi nu cred ca dragostea sa să fie prea mult de inima ta aproape. Dacă e bine să'ţi împrieteneşti protivnicii, în căznicie e bine să-'i înlături. Cel mai rău nu-'i acel ce-'ţi poartă ura, ci-'i

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

acel ce simulând iubirea pătrunde prea adânc în intimul tău.

Pe Lucia o cunosc și de dragostea sa n'aș dori să te bucuri prea mult vre-o dată...

Angela.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

. . . 18 Maiu 1893

Dorită Angelo,

. . . . . .

Florile pe care tu mi le-ai trimes le păstrez pentru ziua cununiei. Ele sunt semnul prieteniei, iubirei tale și țin să mă impodobesc cu ele în ziua solemnă.

Totuși n'aș erta nici-odată ca trandafirii

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

din obrajii tăi să lipsească din buchetul florilor tinere ce-'mi vor împodobi balul.

. . . . . .

Te aştept. . .

Dora.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

. . . 25 Maiu 1893

Scumpă Angelo,

. . . . . .

Ai fost la nunta Dorei, ai sărbătorit fericirea ei și cred că păstrezi cu drag în mintea ta suvenirul frumoasei sărbători...

Scrie-mi Angelo, de clipele trăite la nunta Dorei, cu farmecul cuvântului tău redă-mi farmecul ce a trăit în mijlocul vostru și îm-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

părtășește-mi și mie din imaginele ce 'nfloresc in mintea ta la amintirea fericitei sărbători.

Ana.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

. . . 27 Maiu 1893.

Jubită Ano,

Nunta Dorei a avut loc la ţară: cununia în biserica pe care părinţii săi au clădit-o pe moşia Prundul, dată acum de zestre, iar balul în casele moşiei.

Să 'ţi-o descriu aşa după cum vrei tu, 'mi-e greu, de oare-ce imaginele căpătate îmi trăesc prea vii în amintire, îmi sunt încă prea aproape. Totuşi iţi voiu povesti în scurt cele petrecute.

Am pornit cu toţii din oraş în trăsuri deschise. Eram puţini la număr: mirii cu părinţii lor şi câţi-va prieteni cari 'i-au iubit mai mult. Toţi eram veseli căci mergeam să sărbătorim o fericire, toţi ne su-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

ràdeam, iar vremea splendidă ne surâdeà şi ea căci natura întreagă erà în plină sărbătoare.

În mijlocul câmpiei ne-au eşit în cale colăcerii. Flăcăii din Prund veneau să întâmpine pe fericiţii miri, călări, gătiţi cu ilice roşii, cu panglici felurite la pălării şi cu bete bogate la brâu. Ei purtau brazi în mâini chiuind de răsună văzduhul. Erau atât de mulţi că umpleau şoseaua şi resfiraţi pe câmpie până în depărtare 'mi-au dat o clipă iluzia că sunt în faţa unei cavalerii venind de la izbândă.

A fost atâta veselie, atât râs, atât chiot, că nici nu ştiu când am ajuns la curte. Aci n'am aşteptat decât timpul cât a durat găteala miresei, în urmă am pornit cu toţii la biserică.

Erà după amiază. Fetele din sat înşiruite dealungul potecei ne-au aruncat flori în cale. Pretutindeni vedeam numai verdeaţă şi flori şi pretutindeni domnea doar liniştea singurătăţilor de câmp.

În amvonul bisericei ne-a întâmpinat bătrânul preot. În biserica aceasta săracă de

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

țară cu simplitatea ei impunătoare, în tăcerea solemnă întretăiată rar de cuvântul bătrânului apostol am simțit renăscând în mine credința. Am ascultat cu evlavie ceremonia atât de simplu oficiată și am citit mulțumire pe fețele tuturor.

Dora purtă o rochie de mătase albă, având aninată în păr cununa de mirt, părul ei bogat de aur prelungindu-se până în pământ cu aurul petelei. Palidă, cu ochii înmuiați în lacrămi păreă un înger ce visează senin și lumină. Alături de ea Sorin zâmbea liniștit...

După săvârșirea ceremoniei ne-am dus prin crângul din apropiere și apoi ne-am reintors la curte. Toți eram voioși. Balul a reușit de minune. Lucia a fost regina lui: ea a strălucit prin frumusețe, dans, prin darul ei de a seduce.

În curte hora țăranilor a fost și mai voioasă. Țăranii au chefuit toată noaptea. Din când în când auzeam urările lor naive și ne amuzam de ele mai mult decât de însăși petrecerea noastră...

. . . . . .

. . . . . .

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Retrasă într'un ungher 'i-am privit cu drag, 'i-am admirat, în inima mea 'i-am plâns însă, căci prea de copii se avântau în vâltoarea vieţei. Şi mă gândeam: îşi dedeau oare ei seama de actul grav pe care îl săvârşeau? Au cugetat ei vreodată mai adânc la dânsul? Şi în faţa lor ca şi pretutindeni unde am văzut doi miri încununaţi am avut acelaş sentiment de îngrijorare: pentru ei căsătoria este cel mai fericit pas pe cari îl pornesc în viaţă; pentru mine e preludiul grijei, neliniştei... Dar poate că sufletul meu e prea trist şi dacă lumea ar privi mai din nainte mai adânc adâncul vieţei poate că ar trebui veşnic să rămână locului, ar trebui să dispară.

. . . . . .

Să fiţi fericiţi, le-am zis când 'mi-am luat rămas bun dela ei; rândul vostru să fie în lumea asta mai fericit, mai norocos şi mai mare decât al tutulor...

Angela.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

. . . 15 Iunie 1893

Dorită Angelo,

Clipele trăite astăzi sunt fericite pentru mine numai intru cât pot face fericirea lui Sorin, căci mai mult de cât ori când azi el e totul pentru mine și 'i așa cum așteptările-'mi din trecut cutezau să'l bănuiască numai.

Privirei mele el vecinic răspunde cu surâs; pentru fiecare pas al meu el e cuprins de farmec.

Tăinuesc cu drag în sufletul meu plăcerea lui Sorin de a asculta vocea mea.

El e fermecat de cuvântul meu... Sorin a spus când-va tatălui meu: «în glasul Dorei tremură inima delicată, cugetu'i senin, întreagă făptura'i îngerească»... Și de atunci

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

e un farmec pentru mine să'i vorbesc și să'l simt că'mi soarbe cuvintele cu atât nesaţiu...

În fiecare dimineaţă îmi culege flori din grădină... Mi le îngrijește singur...

Parfumul florilor ce 'mi adună el e dulce ca iubirea lui. Casa mea e plină azi numai de parfumul lor !...

Dora.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

. . . 17 Iunie 1893

Iubită Dora,

Trăesc cu dragul amintirei voastre.

Te-am văzut fericită, alături de Sorin fericit și fericirea voastră 'mi-a pătruns întreaga existență.

Trăesc azi numai cu amintirea iubirei voastre.

Dragostea ta e podoaba vieții, privirea ta e raiul lui Sorin. Inflorită, risipind în jurul tău parfumul tinereței, am citit în ochii lui Sorin dorința pătimașă de a'l soarbe. L'am

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

simţit pe Sorin trăind lângă tine toată fericirea ta, şi fericirea aceea o port in inimă-mi de apururi...

Angela.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

. . . 25 *Iunie 1893*

Iubită Angelo,

Ce-aşi putea să-'ţi scriu de cât ceea ce simt şi ceea ce cuget? Totuşi 'mi-e atât de greu să-'ţi comunic ceea ce simt şi cuget astăzi.

În sufletul meu e aprinsă o singură flacără şi dacă flacăra aceasta nu te-a mistuit încă, cu greu te-aşi putea face să simţi şi tu para ei... E dorul, e visul, sunt toate speranţele mele, e tot avântul şi vigoarea tinereţei, cari se topesc azi în sufletul lui Sorin... E dragostea, e farmecul, e inima lui Sorin, cari se topesc şi ard azi în sufletul meu... O clipă dacă aşi putea aprinde în pieptul tău flacăra sfântă ce'mi consumă pieptul ai înţelege şi tu clipa de fericire...

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

. . . . . .

Nou n'am ce să-'ți scriu de cât că Lucia iubește, cu toate că ar fi surpinzător de 'ți-așî scrie că n'ar iubì, căci Lucia e dintre acele femei care te surprind când nu iubesc... Privirile'i fermecătoare au luminat inima lui Radu. Totuși Radu e atât de departe de inima Luciei că apropierea lor îmi pare mai mult o glumă... Dar o femee poate prin iubire mai mult de cât lumea întreagă. Cred că Lucia a putut deschide inima lui Radu și cred că iubirea sa a trezit la viață pe cel care aproape uitase de dânsa...

Dora.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

. . . 27 Iunie 1893

Iubită Dora,

Mă surprinde apropierea dintre Radu și Lucia. Eu, totuși cred puțin în dragostea lor, căci Lucia e departe de a fi iubita credincioasă a lui Radu. Fire ușoară, puțin statornică, nu cred ca privirea lui Radu să 'i încălzească prea mult inima. Și apoi de o iubire cu urmări fericite nu poate fi vorba întru cât părinții lui Radu s'ar opune. În cel mai fericit caz cred că e la mijloc o idilă ca și cele alte multe pe care le-a semnat Lucia.

. . . . . .

Despre gospodăria voastră tu nu 'mi po-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

meneşti nimic şi nu ştiu dacă numai flori răsar în calea celor de curând uniţi.

În sufletele voastre e atât senin şi nici în cer senin nu e în totdeauna!..

Greul căsniciei cine'l duce?..

Angela.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

. . . 29 Iunie 1893

Dorită Angelo,

Îţi voiu aminti azi pe tatăl meu, pe bunul şi vrednicul meu tată. E un suflet mare şi bun: atât de mare şi atât de bun că într'ânsul încape fericit toată grija şi dragostea de noi...

Viaţa noastră respiră azi numai iubire, iubirea noastră e mai senină de cât lumina strălucitoare a zilei, inimile noastre se agită la adierea celui mai uşor zefir... Noi suntem copii şi suntem îndrăgostiţi pentru că suntem copiii săi şi suntem îndrăgostiţi de dânsul...

Şi noi îl iubim şi ne închinăm privirei sale blajine, dar el ne adoră şi pentru noi 'şi-a uitat şi de sine.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Când prin parcul împodobit cu toată bogăţia verei visători pornim alături cu atât drag priveşte 'n urma noastră şi rămâne dus pe gânduri, fericit, înduioşat. Şi simt cum inima îi creşte de mulţumire, căci ochii săi se aprind de o lumină cerească.

Scumpă Angelo, grija noastră de azi e farmecul iubirei de mâine, ne gândim numai la noi pentru fericirea noastră şi doar la cer ne mai gândim pentru zilele vrednicului părinte.

Dora.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

. . . 12 Iulie 1893

Sorine,

Inima ta a tresărit de căldura atâtor plăceri; ochii tăi au privit atâtea frumuseți; sufletul tău s'a înălțat atât de sus...

Alături de Dora ta, ai coborît cerul visurilor tale lângă sânul tău, iar inima ta a simțit focul celei mai sfinte și caste iubiri.

Unit cu aceea în ochii căreia ai zărit strălucirea zilelor, ai petrecut atât într'atâtea clipe cât visăm o viață întreagă, cât trăim la un loc în șirul anilor ei...

Dar, hain, singur ai voit să știi de farmecul iubirei tale; în inima ta ai închis totul, ca și cum lacom de plăceri, ai voit să ascunzi de toți comoara fericirei tale...

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

. . . . . .

Scrie-mi despre Dora şi despre traiul tău în căznicie. Mi s'a vorbit că ea e un înger şi că tu eşti fericit alături de ea.

Scrie-mi Sorine, ca să o cunosc şi eu şi să vă iubesc şi eu...

Mărgărit.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

. . . *14 Iulie 1893*

Iubite Mărgărit,

Ca să cunoşti pe Dora ar trebui să trăeşti alături de ea; ca să 'ţi-o fac eu cunoscută 'mi-e greu căci poate aşi fi prea pătimaş. Pururi nedespărţit de aceea pe care o ador atât, o simt şi o pricep prea mult pentru ca să nu 'ţi spun despre dânsa prea multe... Cât despre traiul nostru mult mai clar 'ţi-ar putea vorbi cei ce ne cunosc...

Ţi mărturisesc că până în ziua unirei noastre n'am iubit-o; netăgăduit că nu o puteam preţui. Azi inima mea spune mult despre dânsa... Visătoare, e o fire delicată, pasionată, sentimentală. Sufletul său e deschis pentru tot ce trăeşte: surâde tuturora şi

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

iubește tot ce vede. Florile'i zâmbesc și zâmbetul lor o fac mai fericită de cât avuția ce o înconjoară. Câmpiile cu singurătățile lor, crângul înverzit și pădurile cu concertele de ciripiri o ademenesc și o seduc... Natura 'ntreagă doar ei pare că 'i zâmbește, căci în sufletu'i senin, ea a simțit mai adânc frumusețile dintr'însa. Dora are numai inimă. În fața sa icoană de blândețe și mulțumire simt o adâncă liniște sufletească și cu drag mă îndreptez către dânsa, căci privirea'i visătoare imi alungă norii întunecați de gânduri..

Surâsul său e totuși trist câte odată: în sufletul Dorei tot este un fond de tristețe. Făptura delicată și surâsu'i trist îmi dau ades' senzația de divin, de sublim. În ochi'i negrii e ceva din melancolia cerului în amurg... Cu atât drag privesc în ochii negri, iar farmecul lor nu 'l-ai putea simți de cât privind la dânșii...

Sorin.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

UNIVERSITATEA CLUJ

. . . *20 Iulie 1893*

Dorită Angelo,

Astăzi plecăm la ţară. 'Mi-e dor de cer senin, de soare şi de liniște. 'Mi-e dor de colinele înverzite şi de singurătăţile din văi căci acolo unde florile surâd, privirea lui Sorin pururi surâde şi acolo unde cerul e senin inima sa e vecinic deschisă...

Înainte de unirea mea cu Sorin obişnuiam să trăesc singură. Singurătatea mă ademenea cu toate mulţumirile sale: singură eram fericită tocmai pentru că eram în totdeauna ignorată. Astăzi alături de Sorin, fug iarăşi de lume ca să mă apropii şi mai mult de el, să pătrund şi mai adânc în sufletul

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

său bun, să mă încălzesc la raza privirei sale calde. Și iarăși caut singurătatea ca să'l simt și mai adânc pe el și numai la lumina cugetului său senin să cuget, să trăesc...

Dora.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

. . . 22 Iulie 1893

Iubită Dora,

. . . . . .

Sufletul tău e senin ca cerul liniştitei câmpii; inima ta e curată ca lumina zilelor de vară; iubirea ta e soarele în pustiul întunecat şi rece.

La ţară vei fi mai aproape de senin, de calm, vei fi mai aproape de tine.

Acolo vei smulge din surâsul zilelor îndemnul la iubire, ascultând în plânsul isvoarelor imnul chemărei la viaţă.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Alături de tine Sorin s'asculte doina lor, doina inimei, a fericirei tale.

. . . . . .

Angela.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Prund, 30 Iulie 1893

Dorită Angelo,

Aici am trăit cele mai frumoase nopți din viață. Aici și alături de Sorin am simțit farmecul lor negrăit și sub cerul de azur semănat cu diamante am priceput taina ce pururi ne ademenește la viață.

Natura pare că 'ntr'adins a ținut să împodobească fericirea noastră cu toată podoaba ei, cu splendoarea celor mai bogate nopți de vară. Ea pare că 'ntr'adins a vrut ca in sufletele noastre să se topească tot farmecul ei.

Seara, pe câmpie, însoțită de Sorin, sorb aerul curat, admir măreția firei. Fermecătoarea nopților răsare tainic dintre coline.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Atâta lumină revarsă minunea cerească şi 'ntr'atât calm se odihneşte câmpul că aici şi în clipele acestea numai, am trăit clipe de calm.

Înfiorător de dulce plânge pârâul doina singurătăţei şi ce misterios visează privegheto-area în stufiş. Cuvântul lui Sorin îmi limpezeşte tot rostul vieţei, nimicnicia ei. Totuşi în inima mea nu rămâne nici o urmă de tristeţe: luna vrăjită mă îndeamnă s'o aştept etern să răsară pe acelaş cer de diamante, privighetoarea mă ademeneşte să-'i ascult etern suspinul.

Dora.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

. . . 2 August 1893.

Jubită Dora,

Ascultă tot ce suspină mai duios în crângul pururi tânăr; privește tot ce-'i înflorit în câmpia înflorită; iubește tot ce face ca inima să-'ți tresară de iubire, tot ce e viață și-'i pământesc.

Demn de iubirea ta Sorin, iubește-l, căci el simte adânc inima ta. Nu uita însă că avântul mare al patimilor e calea durerei.

Fire plăpândă, nu-ți pleca cu totul inima

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

iubirei. Nu uita că inima e mai jos de mintea noastră şi că nesocotinţa sa e isvorul marilor dureri....

Angela.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

. . . *15 August 1893.*

Dorită Angelo,

Am sosit eri din Prund.

Petrecerea de acolo m'a regenerat cu totul. Atâtea nopți senine, atâtea zile splendide și atâta liniște m'au reînsuflețit, mi-au redat nuoi puteri de viață.

In totdeauna când am revenit de la țară am avut sensația că renasc. Multă vreme am simțit și aici în jurul meu aceiași liniște pe care am trăit-o acolo sub cerul calm, strălucitor de lumină, în surâsul zilelor fermecătoare.

Azi toate renasc și se înveselesc sub ochii mei. In totdeauna când am revenit de la țară am revenit de a doua oară în viață, am re-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

găsit nuoi cele vecinic vechi, m'au ademenit toate cele ce mă lăsau nepăsătoare odată, m'a ademenit viaţa însă-şi.

Dora.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

. . . 17 August 1893.

Jubită Dora,

. . . . . .

Binele e pretutindeni când inima 'ți tresaltă de mulțumire. Pretutindeni e frumos unde viața înflorește. Tu găsești binele și frumosul la țară căci acolo unde toate înfloresc inima alesului tău e deschisă.

Totuși eu găsesc binele și frumosul pretutindeni căci ele sunt în inima noastră și sunt pretutindeni unde înflorește viața.

. . . . . .

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Fericirea e pururi aproape de tine și toate mulțumirile sunt în inima ta.

. . . . . .

Angela.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

. . . 2 Septembre 1893.

Jubită Angelo,

Radu e de obicei între noi. Prietenia ce ne leagă încă din copilărie este prea bogată în amintiri, pentru ca azi căsătorită intimitatea dintre noi să dispară. De copii am trăit împreună: el vecinic în casa noastră, eu vecinic între ai săi, căci părinţii noştri s'au iubit în totdeauna.

Netăgăduit că din sufletele noastre nu se putea şterge uşor această frumoasă pagină a trecutului. In dimineaţa vieţei, mereu împreună, ne-au alintat aceleaşi veselii şi aceleaşi jocuri. Parcul de atâtea ori a răsunat de cântecele noastre. Mai târziu, când zorile vârstei de aur se arătau la orizontul vieţei,

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

am privit alături aceleaşi splendori... De atâtea ori inimile noastre au bătut înaintea aceloraşi suferinţi şi aceloraşi plăceri.

Totuşi noi nu ne-am privit decât frăţeşte. Intre inimile noastre a fost în totdeauna un abis, de şi am fost atât de intimi şi în totdeauna împreună.

E drept că de cât-va timp Sorin e nemulţumit de prietenia lui Radu, dar eu mă ştiu cu totul plecată sie şi de lealitatea iubirei mele nădăjduesc să se incredinţeze curând....

Dora.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

. . . *4 Septembre 1893*

Jubită Dora,

. . . . . .

Amintirile sunt pentru trecut. In pragul căzniciei uită toate fericirile trecutului. Inchide-le adânc în inima ta ca raza lor să nu întunece lumina prezentului.

De vrei ca 'n inima lui Sorin să trăească doar dragostea pentru tine, în ochii tăi să surâdă doar privirea sa, în gândul tău doar gândul fericirei sale.

Norii de bănueli rămână departe de aco-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

perişul tău căci sunt pururi prevestitori de furtună.

Lasă'ţi amintirile 'n trecut, căci farmecul lor ar putea lipsi de farmec clipele iubite.

Angela.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

. . . 25 Septembre 1893

Dorită Angelo,

. . . . . .

Sorin e încă nemulțumit de intimitatea lui Radu. Înfățișarea sa îmi destăinuește aceasta. Totuși, îi arăt că nu-l pricep. Nu deschid o vorbă despre ceea ce prea bine știu că'l neliniștește și rămân înaintea sa în aceiași atitudine senină de până acum, cu acelaș dor îndreptându-mă către dânsul, cu acelaș drag...

Știu că gelozia este semnul iubirei sale. Acum am o dovadă mai mult că Sorin mă iubește. Îl las însă nedomirit ca să-l încerc,

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

să'i stimulez sentimentul, să'l văd plecat cu totul înaintea mea, să știu că mă iubește nebun și să văd cât mă poate iubi.

Dora.

. . . . . .

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

. . . 27 Septembre 1893

Jubită Dora,

Să nu pui nici-odată la încercare răbdarea soţului tău şi să nu aştepţi să te încredinţezi că urmările ar fi atât de grave! De ele însă nu-ţi voiu vorbi eu ci'ţi vor vorbi atâtea căznicii nenorocite.

Recunosc că soţul tău e bun. Iţi observ însă că bunătatea oamenilor buni trebue în totdeauna menajată mai mult. Am avut dese-ori în viaţă prilejul să adâncesc tainele sufletului omenesc şi, am descoperit în sufletele celor mai veseli cel mai întunecat fond de tristeţe, în mintea celor mai temerari idei de josnicie şi laşitate, în inimile celor mai buni, alături de calmul cel

Muzeul Digital al Românului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

mai fericit germenul celei mai furioase tempeste sufletești. Da, în sufletele celor blânzi și buni calmul e alături de furtună...

Dar, să nu mă îndoesc. Voi vă iubiți atât și nu mai aștept să'mi scrii decât despre fericirea voastră.

Angela.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

. . . 10 Octombre 1893.

Dorită Angelo,

Zilele'mi sunt senine ca cerul fermecatei veri.... Și nu'mi dau seama când trece vremea, căci pururi lângă mine Sorin cu surâsu'i blând dă rând mai repede zilelor...

Atât de liniștit astă-zi, în inima sa nu mai trăește nici urmă de îndoință despre mine. Pururi mulțumit, eu am pururi mulțumirea de a'l vedea înflorind în calea vieței mele.

Privesc în ochii săi toată fericirea mea, în cuvântul său ascult vocea durerei mele, în cugetu'i clar adâncese tainele cugetului meu. El e lângă mine, în ochii săi privesc întreg viitorul...

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Daca m'aşi gàndi la trecut, la trecutul fermecat de visuri, sbuciumat de dorinţi, viaţa mi-ar părea azi o zi de Mai...

. . . . . .

Lucia ne desfătează vecinic. Între noi ea e cea mai veselă notă şi aproape nu ne mai putem despărţi de ea. Cu gingăşiile sale desăvârşeşte poezia nopţilor fermecate de lună şi de iubirea noastră.

Dora.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

. . . 12 Octombre 1893

Jubită Dora,

Fericită că atât senin vă luminează, nu pot de cât să admir armonia ce domnește între voi, îngăduința și bună-voia inimilor voastre.

Căznicia e teatrul tutulor patimilor. Într'însa se aprind sentimentele și se deslănțuesc cu furie patimile; într'însa se înalță și se zdrobesc inimile noastre. Și trebue în totdeauna să cugeți mai sus de bătăile inimei și în totdeauna prea multă bunătate să păstrezi în inima ta ca zilele să'ți surâdă mulțumitor...

Dar tu, plecată iubirei lui Sorin, și cu dorul de a'l mulțumi vecinic, ai înțeles că

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

pentru a înflori alături de el trebue să cugeţi adânc, ocrotindu'i slăbiciunile şi hărăzindu'i toată liniştea sufletească...

Toate căzniciile fericite au trăit prin îngăduinţă, bunătate şi calm...

. . . . . .

Angela.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

. . . 5 Noembre 1893

Dorită Angelo,

În totdeauna caut un părtaș la fericirea mea și niciodată nu cred într'insa de cât atunci când o simt împărtășită de alții. Pururi alături de tine cu gândul simt inima ta aproape de mine, simt mulțumirea că tu, ori cât de departe ai fi, pricepi și simți toată fericirea mea.

De ce trece vremea învăț să cunosc viața și învăț să pricep mulțumirile sale. Vreau să'ți spun că învăț să'mi împac dorințele, să mă ridic d'asupra nevoilor, cu gândul că viața e prea puțin pentru prea multe suferinți și nevoi.

Îmi caut liniștea lângă Sorin, alungând

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

ori ce griji la gândul fericirei sale, și mă simt fericită atunci când pot să-ți scriu și ție despre mulțumirile mele.

Dora.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

UNIVERSITATEA
Seminarul de Limba și literatura română
CLUJ

. . . 7 Noembre 1893

Iubită Dora,

. . . . . .

Dintre toți aș dori să-mi mai scrii despre Lucia. Ea în totdeauna interesează.

Voi o iubiți, sau mai bine, v'a fost necesară atunci când tu și Sorin vă simțiați prea singuri, când la începutul căzniciei voastre vă trebuia un cuvânt, o privire mai îndrăsneață, o inimă care să vă apropie mai mult inimile voastre. care să vi le deschidă mai mult...

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Astăzi cred că Lucia 'şi-a făcut datoria; totuşi socotesc plăcute toate cele ce aţi petrecut alături de dànsa...

Angela.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

. . . 12 Noembre 1893

Iubită Angelo,

...Tie 'ți-am încredințat multe din tainele inimei mele. Inima mea a fost inima ta atuncia. Tu m'ai ascultat cu drag și în adàncul inimei tale au rămas toate durerile mele. Tot către tine mă îndreptez și astăzi să 'mi plàng suferințele ce mă frămàntă.

Prietenia Luciei începe să mă neliniștească. Pururi între noi, mă face să cred că năzuința sa e să treacă peste dragostea mea și să capete dragostea lui Sorin. Surâsul, drăgălășiile sale sunt răni ale sufletului meu cu atàt mai dureroase cu càt vreau să ascund de Sorin nemulțumirile mele.

O, și cu càt amar îmi înăbuș în inimă du-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

rerea că ea cucerește privirile lui, și cu câtă rupere de inimă îmi măsor umilința, căci fie-care pas al ei către el e o nouă umilință pentru mine.

Sorin e calm și serios, calmul său îmi impune tăcerea. Totuși liniștea sa nu poate da liniște inimei mele.

Poate că din iubirea mea nețărmurită au isvorit toate durerile cari mă frământă. Poate că Lucia nu cugetă la dànsul. Dar, vezi tu, eu sunt astăzi prea aproape de Sorin și mă tem că privirea altei femei l'ar putea fermeca mai mult decât a mea.

Dora.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

. . . 15 Noembre 1893

Jubită Dora,

De ce să te supună gândul că privirile Luciei l'ar fermeca atât de mult pe Sorin? De ce să hrănești în inima ta germenul neliniștei, al zădărnicirei fericirei tale? Gelozia ta e semnul slăbiciunei inimei tale. Sau tu te socotești mai puțin de cât Lucia și te umilești bănuind că Sorin e învins de privirile sale, sau ești atât de jos în ochii săi că peste inima ta poate să treacă ușor ori-ce femee. Dacă tu ai slăbiciuni înlătură fără cruțare din calea ta pe ori-cine ar voi să-ți calce pe inimă.

Gelozia e otrava sufletului. Nu e bine căsătorită să păstrezi în inima ta otrava asta.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Liniștea ți-e în totdeauna necesară, dar mai ales atunci când vrei să faci fericirea unei inimi.

Angela.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

. . . 10 Decembre 1893

Dorită Angelo,

Imi găsesc liniștea și toate mulțumirile în grijile și micile nevoi caznice. Plecată cu totul lor mă simt fericită că le pot mulțumi și că am putut alunga din inima mea povara altor dureri cari mă frământau.

Sorin e fericit că sclavă căzniciei sunt azi sclava iubirei sale. Mă incojoară pururi cu bunătatea și iubirea lui și inima îmi crește de bucurie văzându-l inflorind înaintea mea. Văd cum dragostea îl stimulează în toată activitatea și întreprinderile sale, și am ajuns la convingerea că iubirea nu e numai cel mai mare îndemn la viață dar și cel mai puter-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

nic reazim față de marile sale încercări. Cu atât elan se avântă în vâltoarea vieței și cu atâta încredere privește viitorul!... Viitorul său e pururi înaintea ochilor mei.

Iar azi, iubită Angelo, îmi găsesc liniștea și toate mulțumirile în grijile și nevoile caznice și mă simt fericită că abnegațiunea mea 'i-a dat lui Sorin încrederea dragostei mele, avânt pe eterna cale a amăgirei și nuoi puteri de viață.

Dora.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

. . . *12 Decembre 1893*

Jubită Doră,

Rar am auzit cuvàntul de liniște în căznicie. Astăzi poate pentru întàia oară îl citesc și mă simt fericită că îl pot citi dela tine. Înțeleg însă totul. Tu ai priceput rostul vieței și înțelegi să trăești așa cum e viața, comună, și să te mulțumești cu puținul bun și mulțumitor ce'ți oferă ea. Tu 'ți cauți fericirea în nevoi și griji și nu se va putea de càt să fii pururi fericită. Cauți mulțumirea în mulțumirile lui Sorin și mulțumită vei fi în totdeauna.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdr/1901-1932

Astfel am putut să cred în cuvântul tău de liniște, fericită de armonia ce domnește între voi...

Angela.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

. . 20 Ianuarie 1894

Dorită Angelo,

...Tot dorul cu durerea lui; tot visul cu suspinul său... Și căznicia are nevoile sale, nevoi pe care tu le cunoști, dar despre care nu'ți voiu scri nimic, căci ar fi să scriu împotriva căzniciei în care trăesc cu drag și ar fi să'mi calc pe inimă trecând peste fericirea aceluia alături de care am fost pururi fericită. Griji, nevoi, îndărătul lor e totuși plăcerea, e dorința, visul pururi ademenitor la viață. Închipuește-ți tu că noi am fi vecinic mulțumiți și că în calea vieței noastre luminoasă nici un nor nu ne-ar întuneca privirea; n'am avea nici o durere de trăit, nimic de așteptat. Nu știu dacă mul-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

ţumirile nesfârşite nu ne-ar face pururi nemulţumiţi.....

. . . . . .

Totuşi încep să mă plictisesc. Sunt clipe când mă cuprinde urâtul, când nu mai aştept nimic, nu mai doresc nimic. În inima mea e atunci pustiu şi în mintea mea amăgire. Nu cuget nimic şi totuşi aşi dori să cuget mai mult, nu aştept nimic şi totuşi aşi vrea să aştept, aşi vrea să doresc, să'mi trezesc simţurile lâncezite de viaţa uniformă pe care o duc, de monotonia ei...

Nu ştiu dacă sunt mai fericită astăzi, dar în tot momentul dorim să fim altfel de cum suntem, să avem ceea ce nu avem, să voim ceea ce nu putem.

Astfel în restrişte simt' în inimă-mi pustiu şi cu toată fericirea mea sufletu-mi abătut are clipe de nemulţumire.

Dora.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

. . 22 Ianuarie 1894

Dorită Dora,

Cugeți prea mult și prea adânc și socotesc că ai uitat de îndatoririle tale.

Toate cugetările cari privesc intimul vieței sunt obositoare și dureroase și e bine mai cu seamă în căznicie să le înlături. Firile meditative suferă de obiceiu mai mult, căci suferă în adaos și povara deceptiilor. Niciodată nu o poți scoate la căpătâi cu socotelile pe care le plăzmuești despre viitor, despre frumos și bine. Și de ce cugeți și'ți cauți mai pătimaș idealul, el se afundă tot mai adânc în umbra vremei și se perde în fața vieței reale, care pentru fiecare vis îți dă deceptia, pentru fiecare dor durerea.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Imi scriai odinioară că îţi cauţi fericirea in nevoi şi griji. Unde sunt grijile cari atunci te făceau fericită? Unde sunt nevoile cari dedeau mai repede rând zilelor, cari te ademeneau? Acum când abia m'am încredinţat de adevărul spuselor tale, tu uiţi de ceea ce într'adevăr ai fost fericită când descoperiseşi...

Mai puţine gânduri îţi vor da liniştea şi vor renaşte in inima ta dorinţa, visul, speranţele ademenitoare la viaţă.

Angela.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

. . . 15 Februarie 1894

Jubită Angelo,

.....Aceleași zile se repetă, stăpânite de aceiași liniște, searbăd petrecute și în zadar...

Acelorași chemări obicinuite mă închin zilnic, acelorași plăceri și acelorași nevoi...

E viața comună intrată în vadul ei obicinuit, și viața aceasta mă apasă astăzi, mă întunecă și desnădăjduește...

Ce curând se sting în inimile noastre dorințele, îndemnurile aprinse de flacăra tinereței..! Încet-încet, se duc pe rând, și în locul lor îți rămâne dorul și nostalgia altei vieți mai bune, mai frumoase, mai pline de vis...

...E dorința înăscută de a avea tot mai

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

mult, şi de a fi tot ce e posibil bine, frumos şi etern...

'Mi-e greu să'ţi spun ce simt şi cuget acum. De ce trece vremea însă, mă simt tot mai singură, iar singurătatea şi liniştea necurmată mă fac să sufer, şi'n cugetu'mi posomorât să găsesc tot mai puţină lumină.. Un vis, o scântee de dor de a'şi putea aprinde în sufletul meu astăzi, 'mi-aşi preţui zilele mai scump, şi în pustiul vieţi-mi aşi prinde să nădăjduesc încă...

. . . . . .

Doar Radu cu bunătatea şi apropierea sa ne mai face să uităm de urît. Adesea o privire prietenească, o vorbă caldă, îţi prinde sufletul în mreaja ei, alungând dintr'ânsul povara ori-cărei nemulţumiri. Astfel între noi el spulberă lâncezeala inimilor noastre, şi cu prietenia sa ne înlănţue sufletele în acel farmec care te face să uiţi o clipă de restriştе.

Dora.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

. . . 17 Februarie 1894.

Iubită Dora,

. . . . . .

Nu crea o lume de vis acolo unde trebue să trăiască realitatea ; nu aştepta ce nu'i de aşteptat, şi nu spera in zadar...

In faţa vieţei nu pretinde decât ceea ce ea 'ţi poate da ; acolo unde sunt oameni nu privi intr'ânşii decât ceea ce sunt.

Iluzii fermecate în căznicie să nu'ţi faci, căci căznicia e intimul vieţei şi ar fi să năzueşti ceea ce viaţa nu poate da prea mult. Durere, pentru cei ce aşteaptă într'ânsa izbânda unei fericiri de vis...

N'ai pornit alături de Sorin în căutarea unui ideal ce nu'i pământesc, ci ai pornit

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

alături de el ca răspunzând chemărei vieţei s'o faci fericită pe cât poate fi... Ai pornit alături de Sorin ca să'i dai îndemnul iubirei: puterea de-a lupta şi izbândi cu credinţa în tine,—pururi încălzit de focul sfânt din sânul tău...

Angela.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

II.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

. . . 2 Novembre 1894

Dorită Angelo,

Să plàng nu pot căci inima 'mi-e împietrită de durere. In totdeauna càud am suferit mult am plàns puţin.

Să'mi stăpànesc durerea azi nu mai am puteri şi nu mai am cuvinte să'mi plàng neliniştea ce'mi frămàntă inima. Nu'mi rămàne de cât nădejdea că mă vei asculta tu şi că împărtăşind şi tu durerea mea 'mi-o vei uşura cu mult...

Sorin a părăsit pe sora mea Dora.

Neaşteptarea durerei ne-a zdrobit cu totul. Prea mult 'l-am iubit pe Sorin, ca astă-zi să vedem nimicită speranţa atàt de fericit sădită într'insul. Totuşi el a plecat, iar împrejurările cari 'l-au silit să plece ne afirmă hotărârea pasului său.

Dora a căzut victimă seducerei lui Radu. Faptul e implinit, iar momentul nu'mi dă răgaz să ţi-l desluşesc cu amănuntul...

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Lucia 'i-a destăinuit lui Sorin seducerea Dorei. De unde Lucia a cunoscut tot adevărul numai conștiința lui Radu ar putea să răspundă. Dora n'a tăgăduit. A plâns că a fost ademenită și plângând și-a cerut ertare. Sorin n'a știut să erte, Sorin a plecat. Casa noastră e pustie astă-zi. In locul veseliei de odinioară jalea și tăcerea stăpânesc sufletele abătute. E ca și cum Sorin ar fi murit iar disperarea nu ingădue nimărui să spună un cuvânt...

Sorin a plecat, dar nu a plecat numai pentru Dora, el a plecat pentru toți, pentru tot cuprinsul nostru...

Dora a plâns dintr'un 'nceput, iar lacrimile sale ne dedeau speranța ertărei lui Sorin. Acum însă nu am mai zărit în ochii săi nici o rază de nădejde: stă înmărmurită nu plânge, nu spune un cuvânt.

Tăcerea Dorei ne întristează și mai mult. Nu știu dacă ne mai rămâne ceva de nădăjduit, dar știu că trebue să cred în temeinicia plecărei lui Sorin...

Zefira.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

. . . 4 Novembre 1894

Jubită Zefiro,

Sunt dureri inaintea cărora trebue să păstrezi tăcerea : a plânge ar fi să pornești și mai mult lacrimile, a da vre-o speranță ar fi să aprinzi și mai mult durerea.

Sunt dureri a căror vină n'ai curajul s'o descoperi, căci prea ades te-ai găsi tu însă-ți vinovată. Când greșelile sunt ale inimei e greu să învinuești căci greșelile sale sunt ale inimilor tutulor.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Singura nădejde pe care ți-o pot da în durerea ta e să te întăresc în credința că îți vei tămădui inima prin răbdare. A răbda e a izbândi.

Angela.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

. . . 14 Noembre 1894

Dorită Angelo,

Cuget la slăbiciunea inimei noastre şi la nesocotinţa celor ce trec peste dânsa. E o crimă să abuzezi de slăbiciunea unei inimi.

Dora l'a adorat fanatic pe Sorin şi nedespărţit de inima sa a rămas şi astăzi. Că într'o clipă de simţ nebun a fost învinsă inima ei slabă, vina nu-'i a firei sale, ci a celui care a abuzat de dânsa...

Dora e o naivă. Plăpândă, fire singuratică, prin felul de viaţă ce a dus a rămas în multe copil. Ea n'a cunoscut lumea, nu cunoaşte patimile, iar azi nu-şi dă seama de hotărîrea plecărei lui Sorin, tot crede că

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

el va reveni asupra gândului său și încrezătoare îl așteaptă să revie...

Mă neliniștește însă mult privirea tatălui meu. Bietul tată, el care își sădise în noi speranța, și în Sorin liniștea bătrâneților sale, azi e sfâșiat de durerea de a-și vedea speranța zdrobită, liniștea zdruncinată, Dora lui iubită umilită, căzută în ochii tutulor, moartă sufletește.

Durerea tatălui meu e pururi isvorul lacrimilor mele.

Zefira.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

. . . 16 Noembre 1894

Jubită Zefiro,

. . . . . .

Da, Dora l'a iubit pe Sorin. L'a iubit, totuși l'a înșelat... E o chestiune de inimă și în chestiunile acestea nu-'i nimic imposibil.

Nu voiu vorbi însă împotriva inimei, căci acciași inimă port în pieptul meu, și nici nu voiu ocroti slăbiciunile sale, căci mintea noastră nu iartă niciodată greșelile inimilor altora.

Voiu plânge totuși durerea Dorei căci e

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

durerea noastră eternă şi voiu fi alături de suferinţa sa, căci toţi suntem fiii suferinţei şi ai păcatului etern...

Angela.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

. . . 24 Noembre 1894

Iubită Angelo,

La tine, doar la tine vin să-mi vărs prinosul lacrimilor. La tine, să-'mi înec durerea în sufletul tău compătimitor și să caut o rază de nădejde în ochii tăi blajini. La tine vin să-'mi cer ertare,—înseninarea cugetului meu înorat,—căci numai tu, care m'ai iubit atât, mă mai poți erta...

Pe mine nu mă iartă nimeni: nici o privire nu-'mi mai surâde, nici o nădejde nu mă mai luminează. Toți mă învinuesc; numele meu e cuvântul păcatului...

La tine vin astăzi să-'mi plâng durerea, căci bunătatea ta va trăi îndeajuns pentru alinarea suferinței mele.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Că Sorin a plecat, stinsă-'i pentru mine ori-ce nădejde; că el s'a dus îndurerat, amarul său vecinic îl voiu simți în inimă-'mi, și niciodată nu-'mi voiu erta că nebună l'am putut nemulțumi.

Îi voi duce dorul, îl voiu iubi etern, și nu știu dacă resemnată voiu putea să îndur durerea de care în nesocotință m'am făcut vinovată. Da, mă cred azi vinovată căci am auzit cuvântul, dar vină în inima mea nu port, căci într'ânsa n'a trăit de cât dragostea pentru Sorin... A fost clipa amăgirei când cel ce pururi l'am socotit senin m'a plecat patimei sale nesocotite și nebune...

. . . . . .

Era o zi dureroasă de toamnă, înorată și tristă ca inima mea. Vântul suspina sfâșietor printre copacii desfrunziți, cârduri de corbi în văzduh jeleau moartea firei. Nu știu ce presimțire tristă m'a oprit atunci să ascult chemarea lui Radu. Durere însă, căci nu am putut supune îndemnul...

L'am găsit singur. 'Mi-a vorbit mult, mai mult ca în totdeauna. 'Mi-a amintit cu drag

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

copilăria trăită împreună, şi în clipele vremei triste inima 'mi-a tresărit...

Din ochii săi umezi isvorau ca niciodată flacări. M'a coprins cu braţele şi în braţele sale 'mi-am perdut nemernică simţirea...

M'am trezit ca după visul cel mai urât ce 'l-am avut vreodată, cu atât dezgust de el, de viaţă şi de mine însă-mi.

O, nu, nu l'am iubit niciodată pe Radu, în clipele acelea ca niciodată l'am disprețuit.

. . . . . .

Singură în lumea pustie stinsă-'i astăzi pentru mine ori-ce rază de nădejde şi vecinic voiu purta în inimă durerea că Sorin a plecat nesocotit de mine...

Dora.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

. . . 26 Noembre 1894.

Jubită Dora,

. . . . . .

Nu căta în glasul meu ertarea vinei tale, nici în dragostea mea uitarea suferinţei neîmpăcate.

Eu te-am ertat de mult, caută ertarea în inima lui Sorin, nădejdea în tine însă-ţi. Când singură cântăreşti vina în cumpăna cugetului tău, închide în inima ta toate durerile şi toate visurile tale. Intoarce-ţi nădejdea către tine, căutând în jurul tău întreg viitorul...

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Fericiţi cei cari în dureri se nutresc cu gândul că toate fericirile mor la începutul lor şi că nu'i nimic desăvârşit în viaţa asta...

Angela.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

UNIVERSITATEA
Seminarul de limbă și literatură română
CLUJ

. . . 4 Decembre 1894.

Dorită Angelo,

Speràndu uitarea trecutului nefericitul tată s'a dus să'l vadă pe Sorin.

Cât de greu 'i-a venit bătrànului să se umilească acolo unde aștepta să fie numai înălțat, doar fața sa palidă încerca să o spună. Totuși, el s'a dus, căci era în cumpănă viitorul ficei sale iubite.

De chipul cum l'a primit Sorin nu-ți pot povesti nimic. Atàt pot să'ți spun că Sorin a răspuns tatălui meu:

«Să uit totul? Să ert? Inima mea a ertat-o pe Dora, dar cugetul meu e pururi impotriva inimei mele.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Dacă aşi reveni în mijlocul vostru, umilit, Dora ar fi lângă mine pururi umilită.

Femeea care a înşelat odată, înşală în totdeauna. E fatal ca odată ce Dora a pornit pe povârnişul acesta să se scoboare până în fund. Dar, să cred că ea ar deveni cea mai castă dintre femei: alături de Dora n'aşi mai putea fi senin ca'n vremuri»....

. . . . . .

Zefira.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

. . . 6 Decembre 1894.

Jubită Zefiro,

'Mi-e greu să judec răspunsul lui Sorin. Bunătatea, dragostea de soţ, demnitatea sa au fost lovite, cu sau fără conştiinţa Dorei, e indiferent... E implinit faptul, sufletul său e rănit.

'Mi-e greu să'l judec dar în clipele acestea şi mai greu să mă pronunţ asupra răspunsului său. În mânie să nu condamni pe nimeni şi să nu adânceşti temeinicia cuvintelor pătimaşe. Totuşi cred că a greşit Sorin cercând în clipe de acestea să preţuiască inima femeei. «Femeea care a înşelat odată,

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

înșală în totdeauna», a spus el; eu cred că femeea care s'a înșelat odată își închide inima pentru totdeauna.

Angela.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

. . . 14 Decembre 1894

Iubită Angelo,

Zilele-mi curg atât de triste şi pustii că vecinic aştept ca ziua de mâine să fie tot atât de scarbădă ca şi cea de azi şi vecinic aştept ca ziua de mâine să nu'mi mai aducă nici o speranţă de viaţă.

O, nu'i nimic desăvârşit în viaţa asta! Inceputul ori-cărei bucurii e vecinic şi inceputul durerei. Viaţa'i o durere...

Nopţile mele sunt nopţi de expiere. Dacă somnul mă prinde cum-va trăesc în vis toate imaginile suferinţei... Astă noapte se făcea că stam în mijlocul câmpiei din Prund pustie şi că munţii dela orizont s'au aprins ca prin farmec. Limbi de foc enorme aprindeau

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

cerul și cuprinzând câmpia mă învăluiau în văpaia lor... Strigam pe Sorin și nu'mi răspundea nimeni și în strigătul meu m'am deșteptat intru târziu, îngrozită, singură...

Inaintea ochilor văd numai văpăi și în minte'mi răsună doar vocea nemulțumită a lui Sorin...

Când se va sfârși cu chinul meu!?

Dora.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

. . . *16 Decembre 1894*

Jubită Dora,

. . . . . .

În zadar lacrimi curg din ochii tăi. Lacrimile nu potolesc durerile inimei. In zadar cauți să-ți pătrunzi viața netrăită încă și în zadar cerci a nu găsi într'însa o rază de nădejde.

De ce s'aștepți ca zilele ce vin să fie etern sarbede și desnădăjduite? N'ai trăit încă până azi... Ai prins să suferi înainte de a fi trăit și doar asta'i singura durere pe care 'ți-o recunosc.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Să'ţi închizi inima în pragul tinereţei e o laşitate şi încă nu ai dreptul să socoţi că viaţa s'a sfârşit la începutul ori-cărei dureri...

Angela.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

. . . 25 Decembre 1894

Dorită Angelo,

Să'ți scriu de Dora?

Singuratică, ea trăește azi numai cu amintirea lui Sorin și numai din amintirea vremilor iubite. Inima sa închide doar taina iubirei stinse, cugetu'i icoana blândă a celui adorat.

Dora plânge ades': plânsul său însă nu'i plânsul durerei ci'i prinosul vecinicei iubiri ce 'n pieptu'i poartă nestrămutat pentru Sorin. Iubindu'l astăzi și mai mult, tot mai mult îi simte lipsa și tot mai mult suferă de fericirea perdută.

Durerea Dorei e durerea noastră. Nopți de îngrijorare și neliniște sunt partea sa și

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

partea noastră de mulţumire... Prea mult am iubit-o pe Dora şi prea mult l'am iubit pe Sorin alături de dânsa, ca durerea ei să fie azi singura noastră mângâere.

Zefira.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

. . . 27 Decembre 1894

Jubită Zefiro,

. . . . . .

Cred că am dreptul să mă întreb: unde sunt speranţele voastre? Desnădejdea ce vă apasă e mai mare de cât durerea voastră. Înţeleg să suferi, dar a desnădăjdui atât e să cauţi calea neizbândei. Şi apoi lacrimile voastre nu pornesc în valuri lacrimile Dorei? Durerea voastră nu aprinde şi mai viu durerea ei?

De ce cu zâmbetele voastre să nu'i redeschideţi inima'i îndurerată? De ce la gândul viitorului,—eternul fericit necunoscut,—

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

gândul ei să nu închege gândiri mai luminoase, inima'i să nu tresară la raza altor fericiri ?

Angela.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

. . . 5 Ianuarie 1895.

Dorită Angelo,

Adâncită'n gânduri Dora trăește acum într'o lume cu totul streină nouă. S'a izolat de noi și cufundată 'n visări nimeni nu'i mai aude cuvântul... Stă înmărmurită ore întregi cu ochii plini de mulțumire și extaz, iar din visu'i fermecat n'o pot trezi decât cu greu.

Cine poate ști ce cugetă, ce visează Dora?

Dora râde ades', iar râsu'i straniu și nesocotit îmi înghiață inima.

'Mi-e teamă să spun celor din jur gândul meu: Dora nu știe ce face, Dora râde fără să'și dea seama de ce râde și plânge iarăși un plâns ce'i mai mult un râs nebun...

Neliniștită, în nopți de insomnie cugetu'i

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

nu'şi mai găseşte repaos, durerea căpătâiu, şi dacă lacrimile mele izbutesc să'i închidă pleoapele somnul său e un delir adânc...

O, de mi-ar fi presimţirea zadarnică şi de-ar rămâne mintea Dorei limpede!...

Nu mă frământă decât gândul de a vedea pe nefericitu-mi tată zdrobit de durere în faţa adoratei sale copile nebună!...

Zefira.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

. . . 7 Ianuarie 1895.

Iubită Zefiro,

Neliniștea Dorei mă îndurerează. Atât de mult am iubit-o,—în sufletul meu am simțit-o trăind o vreme,—că azi suferința sa a întunecat în inima mea ori-ce rază de veselie aprinsese fericirea'i trecută.

Suflet delicat, senin, pătrunsese atât de adânc în sufletul meu, că am iubit-o atât cât trebue să o compătimesc astă-zi.

Sunt inimi cari pururi mai sus de comun, sunt rău sădite între noi, nu sunt pentru noi, sunt expresia altor lumi...

Și dacă le nesocotim și dacă le umilim e că suntem pururi nesocotiți și suntem mai pre jos de umilință. Greșelele lor sunt vina

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

noastră eternă şi sunt vina hazardului care le sădeşte între noi...

Aşa a fost Dora, şi fiind-că am cunoscut-o, aşa ştiu s'o judec, să o ert.

Angela.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

. . . 20 Ianuarie 1895.

Dorită Angelo,

Citesc în ochii Dorei întreg sufletul său, căci ochii sunt sufletul însuşi. Ochii Dorei sunt turburi şi rătăciţi, mintea sa e turbure, e rătăcită. Stinsă'i azi ori-ce lumină dintr'ânşii, căci întunericul a cuprins raţiunea sa întreagă.

Dora e bolnavă sufleteşte: ea are friguri, delir, iar puterile 'i se sting din zi în zi. Palidă, i se aude ades cuvântul rătăcit, totuşi poartă pururi pe buze surâsu'i fermecător de bun şi trist: surâsul ei din vremuri fericite...

Dora surâde, Dora e astă-zi fericită, ea nu mai poartă dorul lui Sorin, căci în gân-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

du'i stă alături de dânsul. Ea vorbeşte tainic cu el, el stă la pieptu'i şi o dezmeardă. Buzele i se închid a-rare cu numele iubit, iar braţele i se deschid în deşert.

Dora e astă-zi fericită şi niciodată n'aşi cuteza s'o trezesc din visul său...

Ieşira.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

. . . 22 Ianuarie 1895.

Jubită Zefiro,

...Iubirea nu'i farmecul durerei, iubirea e durerea însă-şi...

Dacă n'ai plâns şi n'ai dorit priveşte 'n ochii ce'ţi sunt dragi şi dacă din ochii tăi nu vor isvori valuri de lacrimi şi dacă din inima ta nu se va stinge ceva, vei şti că încă n'ai iubit.

Dacă mai cugeţi încă clar şi dacă inima nu 'ţi e încă zdrobită, priveşte în jurul tău, şi dacă nici o victimă nu e în preajma ta, vei şti că n'ai găsit calea iubirei, adevăratei dureri.

Cred că Dora a iubit, căci iubirea sa a fost imaginea vie a durerei, cred că a iubit căci

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

în jurul său au curs valuri de lacrimi și atâtea inimi s'au zdrobit alături de mintea sa năruită.

Angela.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

. . . 3 Februarie 1895

Dorită Angelo,

Privind pe Dora nimic din trecut nu mai întâlnesc în făptura sa: palidă ca o moartă, cu ochii stinși și turburi, e mai mult o umbră. Își revine câte-odată din aiurare și văd cum dureros își aduce mâna la tâmple ca și cum i-ar părea rău că se trezește din visul ei. Se perde însă iarăși și o reaud tăinuind cu Sorin, chemând pe tata, blestemând pe Radu...

Azi noapte strecurându-se în parc a rătăcit pe cărările troenite de zăpadă, strângând la peptu'i copacii înghețați.

Striga pe Sorin și 'n glas de vifor glasul ei, râsul ei sălbatic înfiorau cuprinsul.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Am cuprins-o în braţe şi înghеţată aproape am readus-o în patu'i de suferinţă.

S'a trezit întru târziu şi a plâns un plâns cu hohote, amar, spunându-mi că aceleaşi văpăi au cuprins-o, că a ars în para lor, şi că trebue să o ert, alinându'i suferinţa...

Medicul adus la căpătâiul său 'mi-au dat speranţe de reinsănătoşire. Nădăjduesc însă puţin în spusele sale şi mai puţin în credinţa că Dora va mai fi cea ce a fost odinioară.

Lumina minţei sale s'a stins odată cu fericirea, fericirea sa stinsă'i pentru totdeauna: inima 'i-e greu rănită, întreg sufletu 'i greu încercat...

. . . . . .

Tefira.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

. . . 5 Februarie 1895.

Jubită Zefiro,

E dureros să asculţi povestea durerei altuia. Totuşi de multe ori o asculţi din dorinţa s'o pătrunzi, s'o suferi şi tu. Vreau să sufer toate suferinţele Dorei, căci vreau să expiez păcatul inimelor noastre, vreau să pătrund toate durerile voastre in credinţa că le voiu uşura mai mult...

Scrie-mi dar despre Dora, căci inima mea

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

tremură de toate durerile voastre. Arată-mi toate suferinţele sale topind în sufletul meu căldura lacrimilor tale.

Angela.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

. . . 20 Februarie 1895.

Dorită Angelo,

Nefericita-mi soră a petrecut câte-va zile mai liniştit. Liniştea sa ne-a înviorat, ne-a umplut inima de bucurie, dându-ne speranţa să o revedem bine. O iubim astă-zi mai mult de cât ori când, căci suferind ea a expiat totul.

Nu'i inimă omenească acea care nu ştie să erte în suferinţă. Şi noi am ertat-o pe Dora, căci am iubit-o şi mai mult văzând-o plecată durerei.

Slabă, istovită de puteri, chinurile nefericitei suferinţi au dat paloarei feţei sale o

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

magine de sfântă și nu poți să o vezi astăzi să n'o iubești, să nu suferi cu ea, să nu'i erți tot, să nu uiți totul...

Zefira.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

. . . 22 Februarie 1895.

Jubită Zefiro,

Liniștea Dorei mă insenineză.

Atâta lumină îmi revarsă în suflet raza voastră de nădejde, că am început să cuget că Dora este bine și că voiu fi alături de ea, liniștită, cu iubirea mea alături de inima sa bună, de privirea sa limpede.

Bucuria voastră 'mi-a făcut impresia venirei primă-verei. După iarna geroasă, posomorâtă, o rază caldă de soare îți pătrunde inima, îți dă sensația primă-verei întregi.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

A fost o clipă în inima mea primă-vară și aștept ca ea să se prelungească de a-pururi.

Angela.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

. . . 3 Martie 1895.

Dorită Angelo,

Melancolia Dorei ne arată sufletu'i zdrobit incă de patimi, netămăduit incă de suferinţele incercate. Totuşi suntem mulţumiţi că o vedem mai liniştită.

In clipele'i de senin tăinuim cu ea ca in trecut, dar niciodată nu izbutim să o ridicăm din apatia, din nemulţumirea ce pururi arată pentru existenţa sa, pe care o crede nenorocită şi perdută.

Când clipele acestea se prelungesc o cuprinde urâtul: urâtul de viaţă, urâtul de lumea ce o incojoară. Işi aminteşte de Sorin şi de toate cele petrecute şi simt cum inima i se frământă de remuşcare, de durere, de pustiu.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

La întrebările sale nu mai am cu ce răspunde. 'I-am spus atâtea ca să o îmbunez că nu știu dacă în ziua când va fi bine nu va suferi mai mult de neizbândirea celor ce 'i-am dat de așteptat. O fac însă să creadă în revenirea vremilor fericite ca s'o ridic din gândurile'i întunecate și redându'i speranța să'i redau plăcerea de viață... Ea totuși 'mi-a șoptit adesea că: «lumea e pustie fără Sorin»...

Despre Sorin nu mai știu nimic: el a uitat-o pe Dora și ne-a uitat și pe noi... Firea neînduplecată, tăria sa de suflet m'au făcut să'l urăsc, nemai amintindu-mi de dânsul decât alături de Dora...

Zefira.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

. . . 5 Martie 1895.

Jubită Zefiro,

. . . . . .

Ca să cunoşti durerea trebue să rămâi singură. Cei ce suferă mai mult sunt cei ce se consumă în tăcere. Totuşi a rămâne singură, a te resemna în durerile mari, nu e numai tărie de suflet, ci-'i demnitate, e resemnare nobilă. Şi dacă Sorin e astfel, atunci în singurătatea sa, — cum ştiu cât a fost de fericit alături de Dora,— cred că suferă toate durerile cari consumă în tăcere, deziluzia celui ce 'şi-a ingropat în inima sa cel mai frumos vis al tinereţei.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Dacă așa e Sorin, în singurătatea sa cred că tăria'i de suflet nu'l ajută prea adeș să'și înnăbușe lacrimile.

Angela.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

. . . 22 Martie 1895

Dorită Angelo,

Vei plânge şi tu azi de fericirea Dorei. Dora nu mai suferă acum, ci 'i pururi fericită... Cu faţa luminată de o rază divină a adormit de veci purtând pe buze surâsu'i fermecător de bun şi trist.

Dora a adormit azi de veci şi atât senin e în figura'i palidă şi atât calm în întreagă făptura sa că nu crezi că a murit ci că dormind visează blând o fericire.

Nemulţumită că lumina minţei îi readusese amarul realităţei acum surâde de fericirea uitării eterne.

Nebună era mai voiasă, căci nebună ea trăia vremile iubite, trăia fericirile trecute, trăia alături de Sorin. Senină, a retrăit durerea, remuşcarea, a retrăit pustiul.

Acum e pururi fericită căci nu mai simte lipsa celui mult iubit. Dela plecarea lui Sorin n'am citit mulţumire pe faţa'i pală

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

de cât atunci când durerea 'i-a răpit mințile și azi când moartea 'i-a secerat durerea.

. . . . . .

A fost liniștită ziua 'ntreagă și în jurul ei ne-am ațînut cu drag, căci inimile noastre tresăreau de mulțumire că sănătatea'i înflorise...

Am văzut-o căzând liniștită pe patu'i de suferință... Credeam că 'și caută odihnă. Până să'mi dau bine seama Dora își dăduse sfârșitul...

Medicul a hotărât că moartea 'i-a fost cauzată de o congestie cerebrală. Moartea fulgerătoare a Dorei m'a zdrobit cu totul. Durerea nu'mi dă răgaz să plâng, nu'mi dă răgaz să cuget. Iartă-mi dar, că atât de puține lacrimi curg din ochii mei astăzi...

Vom duce la țară rămășițele-i trudite ca în liniștea singurătății de acolo să recapete pacea, și cred că vei veni și tu cea mai dulce a ei prietină, ca să plângi și tu de fericirea ei, însoțind'o până la biserica din Prund, locul unde odinioară 'și-a pus cununa durerei alături de Sorin.

Zefira.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

III.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

. . . 6 August 1895

Iubită Angelo,

Vremea desvăluește totul. Și pentru că azi s'au dat la lumină toate imprejurările cari au hotărât moartea Dorei îți voiu destăinui și ție adevărul faptelor.

A fost Dora sedusă de Radu ? Inima ei slabă a fost zdrobită de iubire, sau a fost ingenuchiată cu cuget criminal ?

La întrebarea aceasta vreau să răspund astăzi, căci conștiința îmi impune satifacțiunea aceasta.

Sunt firi delicate ca cele dintâi visuri de iubire, pururi tremurând de patimi, pururea plecate lor. Sunt inimi plăpânde, flori de primăvară, pe cari sărutările zefirilor le deschid, zâmbetul soarelui le fac să surâdă. Sunt suflete de femei, senine ca nopțile de Mai, în care razele de lună sunt fiori de iubire, picăturile de rouă lacrimi. Și-'i ușor cu o privire să aprinzi un noian de patimi,

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

cum nu e greu cu un nor de patimi să întuneci de veci o inimă senină.

Şi pentru că ai cunoscut-o pe Dora nu-'ţi voiu mai spune că inima sa a fost mai presus de inimile noastre...

. . . . . .

Îţi aminteşti că odinioară Lucia a destăinuit lui Sorin faptul seducerei Dorei. Suflet pătimaş, n'a putut erta fericirea Dorei, n'a putut uita că Dora o umilise rămânând alături de inima celui pe care atât îl adorase în vremuri.

Lucia l'a iubit mult pe Sorin şi iubirea sa s'a zdrobit alături de Dora. Ea n'a putut uita aceasta şi iubirea-'i umilită 'i-a dat îndemnul răzbunărei ale cărei urmări le cunoşti şi tu...

Laş ca în clipa în care a îngenuchiat pe Dora, Radu a destăinuit in urmă totul. El a mărturisit că dragostea ce-'i arăta Lucia era preţul seducerei nefericitei Dore, cu gândul de a o umili, de a-'i zdrobi fericirea. El a spus că din clipa unirei lui Sorin cu Dora în inima Luciei n'a mai trăit de cât ură şi răzbunare şi că ea n'a mai trăit de cât s˘ vază ziua umilirei Dorei, ziua când Sorin o va dispreţui alungând'o.

Zefira.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

. . . 8 August 1895

Iubită Zefiro,

Sunt cugete cari nu iartă fericirea și binele aproapelui. Sunt inimi pururi rănite de fericirea altora. Totuși nu înțeleg rostul răsbunărei Luciei. Suflet senin, Dora s'a închinat iubirei lui Sorin din inocență, din îndemnul ce-a trezit în inima sa iubirea lui, din dorința noastră de a se apropia de dânsul, fără să fi cugetat vre-o dată a lovi în dragostea și fericirea Luciei.

Lucia a cugetat răzbunare? Ea n'a cugetat, ori conștiința sa a fost mai pre jos de conștiința omenească.

Că cu patima-'i nebună a închis-o în mormânt pe Dora, a izbutit să o înlăture din

Muzeul Digital al Românului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

calea sa, dar nu știu dacă disprețul lui Sorin și al tutulor nu-'i va apăsa conștiința mai greu de cât gândul răzbunărei și ideia crimei.

Angela.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

. . . 21 August 1895

Dorită Angelo,

Sunt conștiinți lașe, desnădăjduite, pe care povara remușcărilor le înclină la mormânt. Sunt inimi cari hrănite de patimi se zdrobesc când nu mai sunt stăpânite de ele. Dintre acelea a fost și inima Lucici și dacă astă-zi s'a zdrobit n'a fost pentru că a simțit remușcarea și durerea, ci pentru că n'a mai putut pătimi și păcătui... Lucia s'a sinucis și atâta durere e în inima mea că ea n'a mai trăit spre a cugeta numai răzbunare și a păcătui vecinic...

Disprețuită și izolată de toți de la moartea nefericitei mele surori, izolându-se singură, ea n'a mai putut prețui zilele-'i petrecute în lașitate.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Gândul morței Dorei nu a turburat-o niciodată; durerea noastră nu i-a stors nici o lacrimă, nici un gând de căință. Lucia n'a suferit, căci cugetele răzbunătoare nu simt povara remușcărilor. Prin firea ei a disprețuit în viața sa tot, iar disprețul tutulor au adus-o la a se disprețui singură. Așa cad toate firile pornite, victimă pornirilor lor nebune.

Lucia cel mult pricepuse un lucru: că inima-'i simțise nebun și a expiat păcatul inimei sale. Ea a spus când-va despre Sorin: «Sorin a fost visul ce 'mi-a alintat mai drag tinerețele. El a întrupat gândul meu etern de fericire; de-asupra lui a planat întreaga mea existență. Unirea lui cu Dora 'mi-a întunecat visul, 'mi-a zdrobit inima, 'mi-a albit tinerețele. Viața pentru mine nu mai are rost căci iubirea lui s'a înmormântat în inima mea și nu mai pot iubi și spera nimic. N'am nici o altă mustrare de cuget de cât aceea că Sorin a suferit pentru mine»...

Zefira.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

. . . 23 August 1895.

Jubită Zefiro,

Sfârșitul Luciei e sfârșitul tutulor celor ce simt și cugetă ca Lucia. Așa se zdrobesc inimile cari bat după fericiri nebune. Așa se sting cugetele lașe, pururi turburate de patimi. Lucia a sfârșit așa cum trebuia să sfârșiască. L'a iubit pe Sorin, iubirea sa a fost visul fericirei sale. Cu inima închinată lui, s'a hrănit cu dorul său, dar oare menajând dragostea lui Sorin pentru Dora resemnarea sa n'ar fi însemnat dragostea'i nețărmurită pentru dânsul? Abnegațiunea n'ar fi împăcat cu nimic inima sa? Iubirea'i de Sorin nesocotită nu 'i-ar fi dat credința că a nesocoti o dragoste senină e o lașitate?

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Și apoi, nu-i mai nobil că in resemnare să suferi pentru fericirea inimei iubite, de cât s'o zdrobești murdărindu-ți conștiința cu patima răzbunărei ?

Oare a iubi e a te pleca umil patimilor sau e a'ți înălța inima, a'ți înălța cugetul și toată existența ?

Angela.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Prund 2 Septembre 1895.

Jubită Angelo,

Sosiţi în Prund de curând, nădăjduim să rămânem aici pentru totdeauna. Atâtea amintiri dureroase ne evoca oraşul şi cele petrecute acolo că cerul senin şi liniştea de aici ne-au dat speranţa să redobândim liniştea. Şi apoi odihna şi soarele bine-făcător vor da nuoi puteri de viaţă tatălui meu, căci zdrobit de povara suferinţelor e tot bolnav dela moartea Dorei.

Mai aproape de mormântul celei ce atât de timpuriu s'a stins, departe de a ne pleca şi mai mult durerei, o vom inmormânta in inimile noastre, căci acolo unde suferinţa sa a încetat lacrimile noastre vor curge pentru alinarea suferinţei....

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

. . . . . .

Stau la mormântul Dorei și cuget....

Cu vremea trec și durerile noastre: lacrimile ce au curs se usucă, durerile se închid în inima noastră, amintirile se pierd în trecut....

Prea mult senin lumina inima mea și mă socoteam vinovată de a fi uitat-o așa de curând, de a fi suferit atât de puțin pentru dânsa...

Câmpul odihnește în pace, e lumină 'n cer, și-atâta mulțumire și bunătate coboară dintr'ânsul. În depărtări pârâul plânge duios doina eternei sale pribegii; liniștit suspină zefirii; păsărelele ciripesc imnul chemărei la viață....

A fost sau n'a fost Dora?

Așa trec toate durerile noastre: sub crucea de lemn totul e dat uitării... Lacrimile ce au curs se usucă, durerile se închid în inima noastră; amintirile se perd în trecut...

Zefira.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

. . . 4 Septembre 1895.

Jubită Zefiro,

Aţi hotărât înţelept. Strămutarea la ţară vă va fi de folos în redobândirea liniştei voastre. Cerul senin, splendorile naturei, liniştea de acolo vă vor lumina inimile, şi vor întrema puterile tatălui tău. Totuşi liniştea prea mare e vecina suferinţei.

In linişte amintirile te năpădesc, gândurile îşi iau zborul, durerile te frământă, plecându-te sub povara lor. Liniştea e durerea sufletelor obosite de patimi.

Pe voi însă nu vă va supune tristeţea. Holdele bogate vă vor da grija lor, îndemnându-vă să le iubiţi ca pe însăşi existenţa voastră. Micile griji şi preocupaţiuni ale vieţei

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

comune vă vor da toată mulțumirea. Da, veți găsi acolo sfârșitul suferinței în preocupațiunile zilnice, mulțumirea vieței în ceea ce viața are mai obicinuit. Atunci cerul senin de acolo vă va însenina inimile, liniștea adâncă o veți simți adânc în inimile voastre.

Angela.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Priund 20 Septembre 1895.

Iubită Angelo,

Incă o rază de nădejde a apus in sufletu-mi inorat, incă un vis intunecat: un dor mai mult aprins in inima-mi îndurerată...

Răpus de dureri, tatăl meu s'a dus de veci din calea durerilor.... Bătrân, dar viguros incă, a căzut zdrobit de durerea unui vis stins, a fericirei intunecate in ochii copilei sale iubite. A iubit-o mult pe Dora. Golul rămas in inima sa prin moartea ei nu l'a putut umple nici o altă speranță, nici un alt vis... Tatăl meu a murit de singurătate, de pustiul lumei și al inimei sale...

Vezi tu, dragă Angelo, e uimitor... Sunt firi aspre, priviri reci: muritori cu inimile

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

de piatră, neînduplecați și temerari,—un gând nefericit, un vis întunecat, o speranță apusă, atât de ușor îi înclină la mormânt. Sunt fețe părintești serioase și tăcute, puține raze de lumină sclipesc într'ânsele, puține duioșii înflorindu-le buzele,—durerea unui copil, fericirea-i stinsă, le e lințoliul etern....

Sunt slăbiciuni ale inimei omenești, ale inimilor mari și viguroase...

Un tată cu gândirea'i și puterea e stăpânul unei lumi întregi: cu inima-i de-asupra lumei, cu privirile etern în viitor. Ochiul său rece e sedus de privirea blândă, îngerească a copilei sale. In sufletul său e aprinsă doar o rază caldă, e zâmbetul copilei iubite. Odată zâmbetul adorat stins, cugetarea'i năruită, inima viguroasă 'i zdrobită, întreaga lume stinsă.

Dintre aceștia a fost tatăl meu și acum cred că înțelegi de ce a trebuit să moară...

Zefira.

UNIVERSITATEA CLUJ
Seminarul de limbă și literatura română.

BIBLIOTECA FACULT.
Nr. 204/970
Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932